

dat hij gevangen is, veroordeeld tot een jarenlange opsluiting. Op vakanties thuis voelt hij zich een vreemdeling en net als de meeste jongens op het internaat ontwikkelt hij een stevig minderwaardigheidscomplex.

Tussendoor lezen we allerlei beschrijvingen over het leven destijds, de catechismuslessen, onkuisheid, zelfbevredegging, de daaraan gekoppelde angsten voor de hel, biechten, de professiefeesten van de broeders, maar ook incidenten waarin broeders hem seksueel benaderen, bijvoorbeeld door hem op schoot te nemen en zijn geslachtsdeel te maseren. Het is opmerkelijk hoe ongecompliceerd de auteur dat ervaart: 'Dit duurde vrij lang. Dit vond ik helemaal niet vervelend. Integendeel!'

De auteur is opmerkelijk open over het thema seksualiteit en het boek bevat veel tamelijk expliciete ervaringsverhalen. Zo wordt hij na een jaar, voor het eerst buiten het gesticht op vakantie (bij zijn grootouders), door een ouder buurmeisje aangerand en ook op latere leeftijd lezen we over seksspelletjes van de jongens met elkaar, maar ook met leraren. Vooral zijn eerste grote verliefdheid en de manier waarop zijn vriendje later door een van de paters wordt ingepalmd, krijgen veel aandacht in het boek. Al met al beschrijft hij heel plastisch hoe de hormonen in deze mannenmaatschappij door de jonge lijven gieren en hoe (gelegenheids-) homo-erotiek en homoseksuele contacten er onvermijdelijk zijn.

Als de auteur na vele jaren oud genoeg is en een vak geleerd heeft, moet hij weg uit Harreveld. Geinstitutionaliseerd als hij is, durft hij de stap naar de buitenwereld nauwelijks aan. Even overweegt hij ook broeder te worden, maar het verlangen naar 'een meisje in mijn bed' doet hem hiervan afzien. Hij krijgt een baan bij een bedrijf en komt in een pleeggezin te wonen. Dan blijkt eigenlijk pas hoe weinig hij van het gewone leven weet. Zijn onzekerheid maakt dat hij sociaal en op het werk onhandig is en hij durft dan ook nauwelijks de deur uit te gaan. Pas als hij in dienst moet, blijkt bij de keuring dat hij slechte ogen heeft en dringend een bril nodig heeft. Dan krijgt hij een voorzichtige verkering met de kleindochter van de vrouw des huizes. Als de verkering met het veel te jonge meisje uitgaat, stort hij in en gaat hij een periode aan de drank. Gelukkig stimuleert zijn werk bij de marine hem zijn leven op orde te krijgen.

Over de jaren daarna is de auteur kort. 'Mijn

leven voltrok zich in betrekkelijke rust en redelijke welvaart.' Ofschoon zijn sociale fobieën het hem moeilijk maken om een relatie met een vrouw aan te gaan, krijgt hij uiteindelijk verkering, hij trouwt, krijgt kinderen en blijft 'met veel ijver en genoeg' werkzaam bij de Koninklijke Marine.

Toch hebben we aan het begin van het boek kunnen lezen hoe hij op latere leeftijd psychische problemen krijgt, in therapie gaat en op aanraden van zijn psycholoog zijn levensverhaal opschrijft. Zijn verleden en het langdurige verblijf in opvoedingsgestichten, blijken de oorzaak van zijn problemen. Door dit boek te schrijven, hoopt hij die van zich af te schrijven. In hoeverre dat gelukt is, en wat zijn problemen precies waren, wordt niet helemaal duidelijk. Maar we kunnen ernaar raden. Dergelijke vroegkinderlijke trauma's laten altijd hun sporen na. Het gebrek aan aandacht en erkenning, de mishandeling, de emotionele verwaarlozing en dergelijke maken een mens overgevoelig, waardoor soms tamelijk onschuldige situaties als uitermate pijnlijk, ja zelfs onverdraaglijk kunnen worden ervaren. Toch lijkt het gedetailleerd opschrijven van zijn jeugdervaringen hem wel enige rust te hebben gebracht.

Deze biografie bevat nauwelijks een spanningsboog, maar biedt aansprekende beschrijvingen over het dagelijks leven uit die tijd: hoe vader uit een plankje met een stuk fietsenband schoenen voor de kinderen fabriceert, hoe een afbeelding van een Kerststal uit de *Katholieke Illustratie* op een stuk karton geplakt dienst doet als kerststal, wat arbeiders in die tijd aten, e.d. Ook lezen we over gebeurtenissen rond de oorlog, de evacuatie van het gesticht en hoe de autoriteit van de broeders ondergraven wordt als ze zich moeten schikken naar de bevelen van de Duitsers. Verhelderend is de beschrijving van het gestichtsleven en het effect ervan op deze jonge kinderen. Vooral de onomwonden beschrijving van het seksuele klimaat op de internaten en hoe het meeste misbruik door leeftijdsgenoten plaatsvond, maakt indruk. Velen vreesden hel en verdoemenis, vanwege het onreine, dus zondige leven dat ze in die jaren leidden. 'Wie zich daaraan schuldig maakten en niet met hun handen van hun vrienden konden afblijven, of die de grijpgrage handen van oudere ontuchtzoekers niet wegsloegen, daalden af naar het niveau van 'satanskinderen'. Vandaar de titel van het boek.

Ook wordt de ontreddering beschreven van veel